

MILICA LAZAREVIĆ JEKIĆ

PUT RODITELJSTVA: OD MRVICE DO ZVEZDE

Dnevnik mog prevremenog porođaja ☆

Kreativni centar

Edicija *Dobar roditelj*

Put roditeljstva: od mruvice do zvezde
Dnevnik mog preuremenog porođaja
Priručnik za roditelje prevremeno rođene dece
Prvo izdanje

Autor

Milica Lazarević Jekić

Autor fotografije na koricama

Ivan Jekić

Dizajn

Dušan Pavlić

Urednik

Andelka Ružić

Lektor

Mirjana Delić

Tehnički urednik

Tatjana Valjarević

Izdaje

Kreativni centar

Gradištanska 8, Beograd

tel.: 011 / 3820 464, 3820 483, 2440 659

e-mail: info@kreativnicentar.rs

www.kreativnicentar.rs

Za izdavača

Ljiljana Marinković, direktorka

Štampa

Kaligraf, Beograd

Godina štampe

2020

Tiraž

1000

ISBN 978-86-529-0792-2

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

613.952/.953
821.163.41-94

Лазаревић Јекић, Милица, 1983

Put roditeljstva: od mruvice do zvezde. Dnevnik mog prevremenog porođaja. Priručnik za roditelje prevremeno rođene dece / Milica Lazarević Jekić.

- 1. izd. - Beograd : Kreativni centar, 2020 (Beograd : Kaligraf). - 198 str. : Autorkina slika ; 20 cm. - (Edicija DOBAR RODITELJ)

ISBN 978-86-529-0792-2

TIRAŽ 1.000.

COBISS.SR-ID 283362828

MILICA LAZAREVIĆ JEKIĆ

PUT RODITELJSTVA: OD MRVICE DO ZVEZDE

Dnevnik mog prevremenog porođaja ★

Priručnik za roditelje prevremeno rođene dece

*Za mamino Sunce, koje je pokrenulo sve oko sebe.
Za Ivana, koji nas, čvrsto i nežno, obe drži za ruke.
Za Sašu, zvezdicu koju volimo izdaleka.
Za nas, koji smo zatvorili krug*

*Svaka prevremeno rođena beba je jedinstvena.
I svaka priča iz inkubatora je posebna*

Sunčica Jekić, prvo žensko

Rođena u 26. nedelji, 104 dana pre termina

Teška 620 g, dugačka 30 cm

56 dana na respiratoru

Još 52 dana dodatak kiseonika

3 puta sepsa

15 transfuzija

Hemoragije 3. i 4. stepena

Operisana retinopatija

U inkubatoru provela 135 dana

Nakon 151 dana konačno došla kući, teška 2400 g i dugačka 45 cm

PREGOVOR

I sada, devet godina kasnije, dok ispisujem priču naše devojčice – od njenog rođenja do dana kada smo je, konačno, nakon punih pet meseci, doveli kući – moje misli prekida zvonjava telefona.

Ivan i Sunčica me zovu da mi se pohvale kako je ona danas dobila peticu iz srpskog, i kako su se sada, na povratku iz škole, dogovorili da svrate na Savu da nahrane patke. Znam da je to samo povod da pobegnem na mlado, prolećno sunce, u nabujalo zelenilo i na rascvetali kej, gde će biti srećni što se drže za ruke i gledaju u široko nebo nad našom gradskom ravnicom. Znam i da će, kao slučajno, svratiti na palačinke, i da će mi poslati zajedničku fotografiju – da se za nekoliko godina ponovo čudimo koliko je porasla – i da će se smeјati i pričati jedno drugom šta im se sve danas desilo. Ja ću se, ko bajagi, ljutiti što me nisu zvali da im se pridružim, dok će mi srce biti do vrha puno.

Ovlaš ću vam je opisati: ona sada ide u drugi razred, voli prirodu, muziku i skitnje i ima osmeh po kojem je pamte isto koliko i po imenu. Zrači životnom vedrinom.

Scena koju sam vam opisala jeste poput one slike o kojoj sam maštala a na koju u vreme kada je naše Sunce došlo na svet nisam smela ni da pomislim. To je slika koju sam, budući da sam je tako dugo priželjkivala, uvek nosila uz sebe – divnu, punu detalja i jarkih boja. Ipak, u periodu nakon što je naša beba odlučila da se rodi ta slika bila je toliko lomljiva i klimava, na samoj ivici da se sunovrati sa svojih visina i razbije se u paramparčad, da se dugo ka njoj nisam ni osvrerala. Nisam smela. Na njoj je bio islikan sav moj svet, koji je pretio da se uruši. Makar mi se tada tako činilo.

Sunčica je rođena kao jedna od najmajušnjih beba. Moja trudnoća je bila napredovala tek 25 nedelja, a ona je na svet došla sa svega 750 g (da bi već sutradan imala 620 g!), rumena, nežna i malena, poput stvarne Palčice, položena u svoju prvu kućicu – malu i providnu, sa okruglim prozorima. Njen prvi dom bio je inkubator, a njeni prvi roditelji izuzetni doktori i sestre sa Intenzivne nege, koji su, umesto nas dvoje, danonoćno bdeli nad njom. Njena medicinska istorija vrlo je duga. Ali to sada ipak pripada samo istoriji.

Uz nju smo se suočavali s velikim problemima u uspostavljanju samostalnog disanja, sa opasnim infekcijama, netolerancijom na hranu, nekrozama, ozbiljnim

krvarenjima u glavici, dok je ona redovno primala mnogo terapije kojoj nismo stizali ni ime da zapamtimo. Naš život se tada odigravao kroz jednu do tada nama nepoznatu dimenziju. Kroz dane su nam defilovali neki novi prizori, izrazi i termini, novi ljudi, nova osećanja.

Isprva smo se plašili i da pogledamo našu ćerkicu jer nam se činilo da je i samim tim pogledom možemo povrediti, ujedno se noseći s nepodnošljivom tugom što je tako nemoćna i krhka. Kako je vreme odmicalo, u čudu smo gledali kako život pobeđuje i kako je i najmanje i najranjivije biće sposobno da savlada ogromne prepreke. Dok je konačno nismo uzeli u naručje kako bismo zajedno došli kući.

Imali smo sreće da budemo deo jedne savršene kombinacije. Uz mnogo znanja, stručnosti i zalaganja lekara, uz našu beskrajnu ljubav i posvećenost, i uz njenu ogromnu borbenost i želju da bude deo našeg sveta, sada možemo čvrsto da prigrlimo onu našu sliku, a zatim je uramimo kao najveću dragocenost.

Istina, ima na njoj i jedno malo, prazno mesto, jedna pukotina. Ipak, ona nikako ne narušava njenu lepotu. Ona je samo jedno sećanje.

Kao svaka mama, i ja sam u prvim danima želela da znam sve o svojoj bebi i o tome kako moj suprug Ivan i ja treba da se ponašamo u našoj neočekivanoj ulozi roditelja. Među našim prijateljima bilo je vrlo malo onih koji su postali roditelji, a tek niko od njih nije imao prevremeno rođeno dete. Tako da smo teško dolazili do praktične podrške i informacija koje bi nam pomogle da bolje razumemo svoju situaciju i snađemo se u njoj. Učila sam od lekara, putem stranih priručnika, sajtova i blogova majki koje su već prošle ono što je mene tek čekalo i koje su bile odvažne da svoje iskustvo podele s drugima.

Tumarajući bolničkim hodnicima uplašena, tužna, bez predstave kuda idemo, poželela sam da uz sebe imam nešto što će mi u svakom trenutku biti dostupno – da me uteši, uputi, oraspoloži, podrži – knjiga se nametnula kao savršeno rešenje, ali takva knjiga tada, nažalost, nije postojala. Obećala sam sebi da ćemo je napisati nas troje. Tada mi je tako bilo potrebno da verujem da će to biti jedna lepa priča, koja će i drugima obasjati put.

Nakon mene nekoliko žena iz mog šireg okruženja porodilo se pre vremena. Srećom, njihove bebe nisu bile životno ugrožene, niti su imale većih zdravstvenih problema. A opet, u tim ženama mogla sam da naslutim isti taj dobro poznati osećaj nemoći. Imale su toliko toga da me pitaju! I sa svakim mojim

odgovorom, objašnjenjem ili makar delićem našeg iskustva, bile su sve smirenije i sigurnije u sebe i više im se situacija nije činila toliko strašnom.

Ova knjiga je namenjena ženama koje imaju visokorizičnu trudnoću ili se pripremaju za prevremeni porođaj. Uz nju će imati vremena da se upoznaju sa onim što takav porođaj sa sobom nosi i tako se pripreme za neuobičajen početak svog roditeljstva.

Svakako će moja knjiga najviše značiti mami i tati čija se beba rodila pre vremena. Oni će u njoj moći da pronađu novu sigurnost u saznanju da nisu ni sami ni jedini koji su doživeli trnovito iskustvo prevremenog porođaja. Naše beleške koje prate tok bebinog bolničkog lečenja, neophodnog da bi nova porodica samostalno zakoračila u život, ponudiće im uvid u to kako izgleda boravak na Odeljenju neonatologije, kako za njihovu bebu tako i za njih. Ona takođe pruža i roditeljska saznanja, ona do kojih smo došli kako iskustvom tako i istraživanjem i učenjem; ta saznanja će im pomoći da se lakše snađu u svom izuzetnom roditeljstvu, da pomognu svojoj bebi, ali i sebi.

Ona će vam pomoći da razumete. Biće tu da vas ohrabri, podrži, zadrži, razneži, nasmeje i da vam otkrije kako se čuda zaista dešavaju.

Biće ključ za oslobađanje snaga koje možda niste ni znali da posedujete.

Ova knjiga pomoći će i ukućanima, široj porodici i prijateljima da steknu približniju sliku o tome sa čime se roditelji, razapeti između kuće i bolnice, svakodnevno suočavaju. Tako će moći bolje da ih razumeju i nađu im se kao čvrst oslonac, uteha i povod za osmeh.

Knjiga je namenjena i svima onima koji žele da zavire u tajanstveni svet najsićušnijih a opet najvećih boraca za čudo zvano život. Onima za koje će priča o jednom drugačijem roditeljstvu biti nov podsticaj i nadahnuće.

Najzad, ovim sam ispunila sebi jednu veliku želju – da napišem tu knjigu za kojom sam i sama čeznula tokom dugih meseci nakon svog porođaja. Znam da bi nam s njom sve bilo lakše.

To je ujedno i izraz moje duboke zahvalnosti što je sve ispalo baš onako kako jeste.

1

OD IZNENADNOG POROĐAJA DO MAMINOG POVRATKA KUĆI

Neočekivani porođaj 10

Šta je to prevremeni porođaj 11

Po čemu je prevremeni porođaj toliko poseban 11

Prvi dan: roditeljstvo bez bebe 17

Mleko kao lek. Za mamu 19

Mili naši, pozdravite zvezde 21

Gubitak pravi veliki emotivni nered 23

Izvolite, upoznajte svoju bebu... 26

Mama se vraća kući 29

Postporođajni rolerkoster 31

NEOČEKIVANI POROĐAJ

29. mart 2010

Iz maminog dnevnika

Danas ću biti kratka. Porodila sam se.

Tačno u 18 č na svet je došla devojčica, tako malena da je, savijena preko doktorove šake, skoro cela stala u nju. Pet minuta kasnije tu je bio i dečak. Stavili su mi narukvicu zatraživši mi da pročitam šta na njoj piše. „Prvo žensko, 750 g“.

I „Drugo muško, 850 g“, pisalo je. Osetila sam ogromno olakšanje i još veću sreću. Još jedno iznenađenje u celoj ovoj našoj turbulentnoj priči – devojčica! A sve vreme su mi govorili kako nosim dva dečaka!

Pre nego što su ih odneli dalje, pokazali su mi prvo nju – minijaturnu, rumenu, usnulu u malom prenosnom inkubatoru koji su držale dve sestre. Na rukama su mi doneli i dečaka – okice je držao zatvorene dok je živahno pokretao ručice i nožice; brzo se rasplakao i morali su da ga odnesu dalje a da nisam stigla ni da ga dodirnem.

Ostavši sama, počela sam da računam. Moj termin bio je 10. jul. Dakle, porodila sam se u 26. nedelji, 104 dana pre termina.

Kada sam nakon nedelju dana ležanja u bolnici konačno ustala iz kreveta, videla sam da se proleće budi, da je sunčano i da drveće cveta. Pre nego što sam ušla u salu za porođaje, mazila sam svoj stomak i rekla sam im da će biti sve okej. Po ovakvom danu sve mora biti okej.

Ja sam dobro. Srećna sam do neba. Užasno tužna.

Ne znam ni sama.

ŠTA JE TO PREVREMENI POROĐAJ

Svaki porođaj koji se obavi pre isteka 37. nedelje trudnoće smatra se prevremenim porođajem. Kao što se svaka beba koja se rodi pre isteka 37. nedelje trudnoće smatra prevremeno rođenom. U zavisnosti od gestacijske starosti bebe i njene težine na rođenju, tek rođene bebe se svrstavaju u nekoliko grupa – od beba rođenih u terminu, preko beba tek neznatno rođenih pre vremena, do beba koje su na svet došle daleko pre predviđenog termina. One na svet dođu pre 26. nedelje i na rođenju imaju manje od 750 g. Mrvice! Moje bebe pripadale su toj, najosetljivijoj grupi.

Prevremeni porođaj je nezvani gost svake trudnoće. Sa sobom donosi spektar negativnih emocija, u kojima prevladaju strah i zabrinutost. Potpuna suprotnost onome što svaka trudnoća sa sobom nosi! Takođe, u radosno planiranje nove porodice odjednom se upliću pitanja maminog i/ili bebinog zdravlja, iz čega ne mogu biti izuzeti ni ostali članovi uže i šire porodice.

U svetu, kao i kod nas, u proseku se svaka deseta beba rodi pre vremena. U Srbiji je samo 2019. godine bilo više od 4000 prevremeno rođenih beba, dok ukupan broj prevremeno rođenih beba u svetu dostiže 15 miliona godišnje!

Koliko je to samo beba, koliko roditelja i porodica! Svaka od tih beba jedna je zasebna, magična priča. Istina je da te priče mahom u sebi nose brigu, tugu i nestrpljenje. Ali isto tako među njima ima i mnogo onih pozitivnih, koje mogu da nas umire, uteše i poruče nam da naša vera nije uzaludna. Da nisu samo nepoželjne neprijatnosti namenjene nama. Da su nam i čuda podjednako naklonjena.

Brojke su dovoljan pokazatelj toga koliko je potrebno da ovu važnu temu razumemo.

A najveći, najvredniji razlog jesu naša deca, koja nam srca pune ljubavlju, a svet koji delimo svi – budućnošću.

PO ČEMU JE PREVREMENI POROĐAJ TAKO POSEBAN

Donošenje novog života na ovaj lepi svet jedan je od najsrećnijih događaja u životu svih nas. Radost je na svakoj etapi ovog puta – od saznanja o začecu, preko pripremanja porodice i doma za dolazak novog člana, pa druženja preko zaobljenog maminog stomaka s bebom koja se razvija svakim danom i maštanja o preoblikovanju života koje očekuje roditelje, sve do velikog dana kada beba konačno stigne, pravo na grudi i u zagrljaj svoje mame i tate. Put svake zdrave

Nije svako roditeljstvo isto, niti je svaki njegov početak onakav kakvom se roditelji nadaju tokom blaženih dana trudnoće. Prevrnjeni porođaj u mamin i tatin život unosi pometnju, a prevremeno rođena beba za celu porodicu istovremeno postaje izvor neizrecive sreće i duboke brige. Jedna takva beba bila je i Sunčica, koja je rođena u 26. nedelji trudnoće s težinom od svega 750 grama. Dnevnik *Put roditeljstva: od mrvice do zvezde* predstavlja hronologiju njene borbe za osvajanje života, sve do konačnog dolaska kući iz bolnice, skoro pet meseci nakon porođaja. Ova priča ispričana iz ličnog ugla nastala je sa idejom da bude oslonac roditeljima u prvim mesecima života majušne i osetljive prevremeno rođene bebe. I, konačno, ova zvezdana priča svim roditeljima ukazuje na to da su posvećenost i istrajnost najsvetliji putokazi na putu roditeljstva.

Pred čitaocima je jedno posebno delo o temi s kojom se ne susrećemo često: o bebama koje su „požurile“ i o roditeljstvu u posebnim okolnostima. Statistika kaže da se svaka deseta beba u svetu rodi pre vremena. Kada izostane veliki, srećni događaj, a slavlje zamene briga, strepnja i neizvesnost, roditeljima prevremeno rođenih beba potrebni su razumevanje, podrška i pomoć, a upravo to im pruža ova knjiga. Knjiga od roditelja – za roditelje. Ovo je lična ispovest i dnevnik, priručnik i vodič, „prijatelj“ roditelja prevremeno rođenih beba i njihov pojas za spasavanje.

Neprocenjivo je blago naučiti od Milice da optimizam mora biti izbor i da je ljubav uvek jedina prava mogućnost.

Dr Milica Ranković Janevski

Istina je da je mnogo žena moralo da pređe isti ovaj bolni put i mnogo porodica već je bilo tu gde ste sada vi. Oni o tome ne govore javno niti često, ali kada ih jednom pokrenete, od njih ćete čuti još jednu priču o borbi, tuzi i ponosu, a iznad svega o – ljubavi.

Beba

Pored toga što je u ovoj situaciji briga svih usmerena na majku, bližnji se pitaju i kako će dugoočekivani mali član porodice doći na svet. Da li je beba dobro? Kako će podneti prevremeno rođenje? Da li će i nakon rođenja biti u redu? Kao što je ginekolog u porodilištu zadužen za brigu o majci, tako se o tek rođenoj bebi brine pedijatar neonatolog. On je tu da vas umiri i da vam dâ sve potrebne informacije.

Bebe koje su ušuškanost mamine materice morale da napuste pre vremena nisu stigle dovoljno da se razviju. U zavisnosti od toga do koje gestacijske nedelje se trudnoća razvila, zavisice i to koliko je beba stigla da napreduje. Što je beba bliža predviđenom terminu za porođaj, izgledi da će njeno zdravlje biti očuvano i stabilno veći su. I suprotno tome, što je manji broj pređenih gestacijskih nedelja, beba je sitnija i nerazvijenija, a šanse da će joj po rođenju biti potrebne medicinska podrška i pomoć rastu.

Porodica

I ostali ukućani nisu izuzeti iz opšte zbrke koju je u porodični život uneo prevremeni porođaj. Ukoliko majka ima još dece, ovaj period biće osetljiv za to dete, budući da će ono biti odvojeno od majke, koja je u porodilištu; dete će pritom osećati i tatinu brigu i rastrojstvo, kao i sveopštu pometnju i nervozu. Nedostajace mu mama, kojoj će i samoj biti teško da mu se posveti.

Uz to, suočeni s nečim potpuno novim i neizvesnim, i ostali članovi porodice naći će se u nekom vakuumu. S jedne strane, želeće da pomognu na sve raspoložive načine, dok će, s druge, hteti i da ostanu po strani, jer ne znaju kako da se ponašaju u okolnostima u kojima se do tada nikada nisu našli. Trebaće im vremena da se prilagode i pronađu svoje mesto u tim novonastalim okolnostima.

U ponedeljak, 22. marta, imala sam zakazan vanredni ginekološki pregled kod doktora koji je vodio moju prvu, blizanačku trudnoću. Za vikend sam pri-

metila blage tragove krvarenja i složili smo se da bi trebalo to da proverimo. Nisam previše brinula jer sam se odlično osećala i nepune dve nedelje pre toga bila sam na redovnom pregledu. Tada je sve bilo u savršenom redu!

Proleće se budilo, sve je mirisalo, a kej je bio divan za prepodnevnu šetnjicu. Istuširala sam se, spremila stvari i sela da se obujem kako bismo konačno krenuli. Sećam se svoje lepršave trudničke haljinice i saginjanja da vežem pertle svojih omiljenih platnenih patika. Tada sam prvi put osetila oštar bol u predelu krsta, koji me je trenutno naterao da se uspravim. Mislila sam da sam zauzela nezgodan položaj i da su me leđa zbolela jer su se bebe u stomaku pobunile. I opet se nisam uplašila. Samo nedelju dana kasnije bilo mi je jasno da taj bol nije bio slučajan, već je to bila kontrakcija, poput onih koje ću mnogo stvarnije osetiti tek pred sam porođaj.

Imala sam nepunih 27 godina, nosila sam blizance (dva dečaka, kako je doktor video na poslednjem ultrazvuku!), trudnoća je išla svojim tokom i prijalo mi je to blaženstvo, bilo je proleće i to su bili dovoljni razlozi da budem nasmejana i srećna. Nisam ni slutila da će se za jedan sat sve okrenuti naglavačke. Sve dok pri pregledu nisam ugledala smrknut lekarov pogled.

- *Milice, osećaš li nešto?*

- *Ne, zar bi trebalo?*

- *Da li te nešto boli, pritiska, da li su bebe aktivnije nego obično ili mirnije?*

- *Ne... Sve je u redu, možda taj povremeni bol, bebe osećam kao i svakog drugog dana, ritam im se ne menja. Zašto? Šta nije u redu?*

- *Grlić ti je stanjen i otvorena si dva i po prsta. Moraš u bolnicu.*

Usledila je jurnjava i mnogo pitanja u oba smera. Uskoro sam primljena u bolnicu i nakon brzinskih analiza sve je naizgled bilo u redu. Pritisak - u redu. Bebe - u redu. Kontrakcije - retke. Ali je grlić materice bio stanjen, ja dva prsta otvorena i sve je ukazivalo na to da mi se ipak sprema porođaj. Vrlo skori.

Dobila sam svoj krevet, od koga nisam smela da se odvajam. Zapravo, morala sam strogo da ležim. Odmah sam počela da primam tokolitike. Bila je to intravenska terapija koja je trebalo da zaustavi kontrakcije i dalje otvaranje materice i time spreči prevremeni porođaj. U stvari, gajili smo duboku nadu da će ti lekovi pomoći da mi se materica smiri i vrati u normalno stanje, kako bi mi uradili serklaž - jednostavnu intervenciju kojom se prošiva grlić materice i time odlaže porođaj i čuva trudnoća.

Međutim, kako su dani proticali, jedino za šta smo se držali bilo je to da što duže ostanem trudnica. Stanje mog grlića bilo je nepromenjeno, a ja sam bila tek u 25. nedelji trudnoće. Iako uopšte nisam ustajala iz kreveta i neprestano sam bila na infuziji tokoliticima, moj grlić je popuštao, a kontrakcije su bile sve češće i sve intenzivnije, iako sam ih tek povremeno osećala.

Dani su mi bili dugi. I Ivan i ja smo bili u stalnom iščekivanju u kojem će se smeru situacija dalje razvijati, on je bio u stalnom kontaktu s doktorom, koji

je, s druge strane, bio okružen svojim kolegama. I svi su tražili najbolje rešenje za mene, za nas.

Ipak, tokoliticima su mogli da se primaju određeni vremenski period, a ja sam bila sve slabija i sve teže sam podnosila lekove i ležanje. Tačno nedelju dana pošto sam primljena u bolnicu, umesto kući, morala sam da krenem u porođajnu salu. U međuvremenu sam primila injekcije deksametazona, koji je trebalo da ubrza sazrevanje bebinih malenih pluća i doktorka neonatolog je bila spremna da prihvati bebe odmah nakon porođaja.

Nekako sam uspela da sama odšetam do sale. Doktor i ja smo se složili da se porodim prirodnim putem. Porodila sam se brzo i lako, s malo napona. Čak su se neke porodilje usput šalile da nije u redu što sam se ja porodila prva kada su one u porođajnoj sali već odavno. One nisu znale da ja uopšte nisam želela da se porodim, već da sam morala to da uradim, ali mi je šala svakako pomogla da sve to ne izgleda tako strašno i nestvarno.

Stomak mi je bio tako veliki i lep i toliko sam uživala što sam trudnica da i dalje nisam mogla da shvatim zašto se ovo uopšte dešava. Nepun sat nakon što sam ušla u porođajnu salu na svet su došle i naše divne i minijaturene bebe.

Iz tatinog dnevnika

Ostaje veliko pitanje ZAŠTO? ZAŠTO? ZAŠTO? Zašto je Milica dobila prave porođajne simptome u šestom mesecu? Zašto se tako brzo i nezaustavljivo otvarala, kao da je u devetom? Zašto nije osećala bolove i kontrakcije sve do pred kraj porođaja? Zašto se ovo istriglo kontroli pored toliko obazrivosti i čuvanja? Hiljadu pitanja, a nigde odgovora.

Sve smo poštovali, svega se pridržavali, do najmanje sitnice... I šta smo time dobili?

Kada se žena porodi iznenadno, pre vremena, u stanju zbunjenosti i šoka sklona je pitanjima o poreklu ovog nemilog događaja, usput prebacujući deo krivice i na svoja leđa. Po inerciji, pitanja poput *Gde sam pogrešila? Zašto nisam uspela da sprečim ovo?* nižu se vrtoglavo, jedino povećavajući osećaj potištenosti.

I pored velikih mera zdravstvene zaštite i uz svu ljubav i želju da se potomstvu na putu pruži samo najbolje, u svetu i kod nas i dalje postoji veliki broj prevremeno rođenih beba. I iako se nekad zna konačan uzrok prevremenog porođaja, najčešće se nikada ne sazna pravi razlog koji je doveo do komplikacija direktno odgovornih za prerano okončanje trudnoće. S tim saznanjem

svako pronalaženje krivca za ono što se dogodilo suvišno je i samo otežava i ovako potresnu situaciju.

Iako su moju trudnoću uredno pratili pouzdani doktori, i iako sam bila disciplinovana trudnica koja je vodila računa o ishrani, redovno odlazila na preglede, svoje vreme provodila u razdraganom raspoloženju s dragim ljudima, prevremeni porođaj bio je neizbežan i više nismo imali kada da razmišljamo o uzrocima, već jedino o tome kako da se što bolje za njega pripremimo svi, za početak – ponajviše bebe.

Jedino što sam u tom trenutku ja mogla da im pružim bili su što laganiji porođaj i neizmerna ljubav, ista ona s kojom sam ih tih nekoliko meseci već obasipala.

Pređa mnom je bila jedna lepa i mirna noć. Konačno sam mogla da se naspavam jer me ništa nije mučilo, bila sam blažena i zadovoljna, nije bilo one uporne gorušice, ruke su mi bile slobodne od infuzije i mogla sam normalno da se pokrećem. Dobro je, porođaj je prošao u najboljem redu, koliko je to moglo u datim okolnostima. S vremena na vreme bih se probudila i popričala s porođiljom pored sebe. Kada bi mi kroz glavu proletela misao da sam postala mama, preplavilo bi me osećanje neizmerno sreće i spokojstva. Bata i seka! Ima li šta lepše?! I konačno se ponovo dobro osećam i čini mi se da nema toga što sada ne bih mogla da uradim. Jedva čekam da ih vidim! Da ozdrave, porastu i ojačaju i da ih uzmem u ruke, da ih se sita nagrlim i nagledam. *I da ih malko izlupam po guzi zbog ovoga što su nam priredili*, pomislila sam. Smeškala sam se u tom toplom mraku.

Ipak, ujutru me je probudio osećaj praznine. Sestre su dogurale prostrana kolica s malim paketićima – tek rođenim bebama. Podelile su ih drugim majkama, a taj mutan osećaj koji se širio od mog stomaka ka grudima postajao je intenzivniji. I taman kada mi je u glavu doputovala ta misao koja me je preseklala, to zbunjujuće i bolno pitanje *Gde su moje bebe?*, stigao je doktor, koji kao da je čuo moje neizgovoreno pitanje.

- Vaše bebe su prebačene na Intenzivnu negu Instituta za neonatologiju. Tamo odlaze sve bebe rođene mnogo pre vremena i s malom telesnom težinom na porođaju, ispod jednog kilograma. Ovo vam je broj telefona na koji možete da se informišete o njihovom zdraustvenom stanju. Dok se još malo ne oporavite, tada ćete otići da ih vidite.

- A šta je to Institut za neo ... nento ... neto...?

- Neonatologiju – nasmejao se. – To je bolnica za bebe. Videćete.

PRVI DAN: RODITELJSTVO BEZ BEBE

Pridigla sam se u krevetu, sa spuštenim rukama na stomaku, posmatrajući ceduljicu koju mi je doktor ostavio i koju sam grčevito držala u rukama. Dan je bio kristalan, sunčan, sa ulice su dopirali glasovi prolaznika, a mame u sobi veselo su čavrljale, prepričavajući svoje porođaje ili razgovarajući telefonom, deleći srećne vesti o prinovi. U toku noći sestra mi je donela paket od Ivana, u kojem su bile osnovne stvari, koje sama nisam stigla da spakujem, pakovanje *plazme* i velika flaša s vodom. Bacila sam se na njih halapljivo i nakon nekoliko minuta ustala sam da ambalažu od ovog slatkog obroka bacim u kantu. Nedelju dana strogog ležanja, samo uz infuziju i jake napade gorušice, učinilo je svoje. Tek kada sam ustala, postala sam zaista svesna toga da je moja trudnoća stvarno okončana.

Rana od epiziotomije me je bolela i zbog nje sam morala da se krećem uspareno. Uz to, osećala sam se slabo, mada sam bila zahvalna što sam se porodila prirodnim putem, pa ne moram da se oporavljam od carskog reza i anestezije. Proteglila sam se, čavrljajući sa svojim cimerkama, drugim mamama. Na trenutak je sve izgledalo skoro pa idilično, čak sam se osetila kao ravnopravni član ove naše male zajednice, jer i ja sam se porodila kao i one, i ja sam imala bebe zbog kojih sam osećala radost, i koje su bile naš izvor iščekivanja i radosti. Samo ... moje bebe su bile nestvarno majušne. I nisu bile tu. Nisu mogle da budu tu.

Izašla sam u hodnik da prošetam i skoro da sam se sudarila sa sestrom koja je porodiljama iz moje sobe nosila njihove bebe. Čuvši njihov plač, oštar bol presekao mi je stomak. Stojeći uspravno, dodirivala sam to mesto gde su do juče rasle moje bebe. Njih tu više nije bilo, stomak je bio prazan, njihove pokrete više nisam osećala, čak mi je bilo i neobično da se krećem u ovakvom svom telu, naglo izmenjenom. Osećala sam se izneverenom, praznom, dezorijentisanom. Beba nije bilo u mom stomaku, ali ih nije bilo ni na mojim grudima, niti u mojim rukama. Mame u sobi su u zadovoljnoj, šušljivoj tišini dojile svoje bebe. Ispred mene je bio samo pust, dugačak bolnički hodnik, koji je tupo odzvanjao, baš kao i moja utroba.

Baš tada sam napipala nešto u džepu svoje spavaćice, koja je sva mirisala na maminu baštu, znam da se tamo sušila. Bilo je to parčence belog kartona, otrgnuto s neke ambalaže, onako brzinski, usput, a na njemu hemijskom nacrtano malo pile s leptir-mašnom i nekoliko blesavih čuperaka na glavi. I napisano drhtavo *Volim te*.

U pravom trenutku, iako nije bio pored mene, Ivan je sprečio da me samoća proguta.

Istog dana utrčao je u porodilište sa foto-aparatom na grudima, leteći uz stepenice sa širokim osmehom na licu. Počeo je da priča pre nego što je uspeo da stigne do mene i zagrlji me, tako čvrsto i nežno istovremeno da je sva tuga iz mene u sekundi iscurila.

- Bio sam kod njih! Čak sam ih i mazio! Da vidiš te dugačke prstiče ... imaju i kosice, plave, mekane, baš su na tebe! Dopustili su mi i da ih fotografišem. Vidi!

Stajali smo na hodniku kao srednjoškolci pobjegli sa časa, neprekidno upadajući jedno drugom u reč - ja njemu upornim pitanjima, a on meni prisećanjima na detalje njegove posete. Opisivao mi ih je s takvom blagošću da sam pomalo bila ljubomorna što ih i ja još nisam videla. Smejali smo se i grlili neprekidno, ukrug. Želela sam da vidim kako izgledaju, kako se pokreću, da ih dodirnem, osetim. Nedostajali su mi toliko da sam to počela i fizički da osećam - čitavo telo mi je trnulo i bolelo me, a istovremeno sam se osećala dovoljno jakom da istog trenutka krenem do njihove bolnice, makar i pešice.

Počeli smo da razgovaramo o imenima. Tokom trudnoće birali smo imena za dva dečaka, tako da sam od tog uskog izbora izdvojila ono koje mi se činilo najlepšim za našeg malog sinčića, ime koje istovremeno krasi jednostavnost i šarm - Saša. Devojčica je za nas i dalje bila ogromno iznenađenje, tako da smo u tom trenutku otvorili našu staru kutiju mašte, ali nijedno od imena o kojima smo nekada razmišljali nije bilo odgovarajuće. Nije joj dovoljno dobro pristajalo. Taj novi osećaj u nama približio nas je još više i, pored mnogih tema koje smo delili, dobili smo još jedno novo polje ushićenja i ljubavi. Postali smo roditelji!

Ipak, uskoro sam primetila tamnu senku na Ivanovom licu.

- Šta je bilo?

Duboko je uzdahnuo, a u njegovim očima mogla sam da vidim nešto što mi je dosad kod njega bilo nepoznato, neku mešavinu topline, tuge, ljutnje čak.

- Milice, tako su maleni... Imaju sve, kao prave bebe, imaju svoje crte lica, prćaste nosiće, nožice i ručice koje se savijaju u klupko, rumeni su ... ali su tako minijturni. Znaš, dodatno su izgubili na težini. Kada se sklopčaju, mogli bi da stanu na moj dlan. Mnogo ih volim, ali se plašim da ih dugo gledam.

- Zašto?

Tek sad sam shvatila da sam sve vreme gurala u stranu pitanje o zdravstvenom stanju naših beba. Možda zato što o tome ništa nisam znala, pa nisam bila sigurna ni šta mogu da očekujem. A velikim delom zato što sam se i plašila.

- Kažu doktori da su za sada dobro. Njihovo stanje je stabilno, ali još je rano da pričamo o toku njihovog oporavka. Milice, mnogo su mali...

Čvrsto smo se zagrlili, puštajući jedino vreme da nas vodi.

Ta dva dana, koja sam kao i svaka druga porodilja morala da provedem u porodilištu oporavljajući se, a koja su se u mojoj glavi oteгла u večnost, provela sam u procepu između dubokog sna i telefona putem kojeg sam slušala vesti od Ivana. Sakupljala sam snagu za posetu svojim bebama, istovremeno im pripremajući i vredan poklon – mleko koje je uporno naviralo.

Saznala sam da su bebe dobro podnele porođaj, da je devoјčica u lošijem stanju od bate, koji je čak i sam prodisao, da one ipak moraju da dišu pomoću respiratora, da imaju neka krvarenja u glavici, da dobro podnose hranu; ukratko – njihovo stanje je očekivano s obzirom na okolnosti njihovog rođenja.

Ivan mi je prenosio svaku dobru priču – sve pozitivne primere što su tih dana pristizali na našu adresu – preko najbližih koji su na taj način želeli da nam pruže podršku i da s nama nađu razlog više za sreću. Iste priče s nama su delili i doktori, pričajući nam sa osmehom na licu o svojim mnogobrojnim malim pacijentima koji su po rođenju imali dosta problema, a sada su, eto, veliki dečaci i devoјčice koji trče za loptom ili su pak uspešni đaci s brojnim interesovanjima, sreća i ponos svojih roditelja. Priznajem da su mi takve priče davale krila i ulivale mi beskrajnu nadu i slobodu da se i pored svega radujem. To je, uostalom, i cilj svake dobre priče.

Jedne večeri, dok sam sedela na prozoru i osluškivala disanje Beograda u aprilu, nazvao me je, sa stidljivim pitanjem:

– *Mislio sam ... ne znam kako ti se čini ... da se naša devoјčica zove Sunčica?*

– *Poput onog malog, musavog, nestašnog mačeta koje smo onomad pronašli i usvojili?*

– *Da, poput njega. I poput ovog prolećnog sunca pod kojim je rođena.*

Do tada još nismo bili svesni kako i najmanja svetlost ima moć da greje.

MLEKO KAO LEK. ZA MAMU

„Gasite mleko, vaše bebe su životno ugrožene!“

Ili

Kako da iskoristite svoje vredno pravo da izaberete

Prošlo je dva dana od porođaja. Kada sam se posle mirne noći, ispunjene blaženim snom, budući da sam sada konačno mogla da se naspavam i odmorim, konačno probudila, teško da sam bila sigurna šta osećam. I dalje mi se spavalo, boleli su me stomak i rana, od ležanja leđa su me već danima mučila.

